

**Institutul de Științe Administrative
„Paul Negulescu”**

REVISTA DE DREPT PUBLIC PUBLIC LAW REVIEW

Publicație trimestrială

Nr. 1-2/2020

CUPRINS

EDITORIAL

Verginia VEDINAȘ , <i>Codul administrativ, după „validarea” Curții Constituționale. Reflecții frugale</i>	13
--	----

In memoriam

<i>Prof. univ. dr. Ion Traian Ștefănescu</i>	17
<i>Avocat Lucian Augustin Bolcaș</i>	21

I. DOCTRINĂ

Dan Claudiu DĂNIȘOR , <i>Un pas important către statul de drept legal-parlamentar și unul incipient către un stat de justiție – cu privire la Deciziile Curții Constituționale nr. 152 și nr. 157 din 2020</i>	25
Mircea URSUȚA , <i>Efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 152 din 6 mai 2020 în materia contravențiilor la regimul stării de urgență</i>	37
Eugenia MARIN , <i>Schimbări ale regimului incompatibilităților și al conflictului de interese prin intrarea în vigoare a Codului administrativ?</i>	45

II. PRACTICI INSTITUȚIONALE

Bogdan DIMA , <i>Considerații cu privire la regimul constituțional și legal al stării de urgență</i>	63
Petru ȚĂGOREAN , <i>Unele considerații privind starea de urgență și ordonanțele militare</i>	79
Cristina Cornelia FEURDEAN , <i>Rolul administrației publice locale în stare de urgență (I)</i>	87
Nicolae-Alexandru CESLEA , <i>Particularități ale actelor administrative emise de autoritățile publice pe perioada stării de urgență</i>	90

III. ACTUALITATE JURIDICĂ

Oliviu PUIE , <i>Administratorul public și contractul de management al administratorului public în contextul Codului administrativ aprobat prin O.U.G. nr. 57/2019</i>	109
Mădălina VOICAN , <i>Regimul de putere publică – regim juridic inegalitar. Sursa Inegalității, rațiunea și necesitatea</i>	145
Marius ANDREESCU, Claudia ANDREESCU , <i>Contribuții ale jurisprudenței constituționale</i>	156

Respectiv Ioana Cristina VIDA , <i>Moțiunile – instrumente de control parlamentar</i>	178
--	-----

Mihail STĂNESCU-SAS , <i>Efectele stării de urgență asupra exercițiului drepturilor și libertăților fundamentale, cu privire specială asupra libertății conștiinței</i>	190
--	-----

Andreea-Claudia AGAPIE (PĂUN) , <i>Protecția informațiilor clasificate și prioritatea dreptului la informare</i>	212
---	-----

IV. JURISPRUDENȚĂ

Elena Simina TĂNĂSESCU, Ramona Delia POPESCU , <i>Cronica de jurisprudență a Curții Constituționale a României pe anul 2019</i>	220
--	-----

Eugenia MARIN , <i>Examen selectiv din practica judiciară a Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție</i>	249
---	-----

Decizia nr. 2741 din 20 octombrie 2016 – Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal	249
--	-----

Decizia nr. 2716 din 20 octombrie 2016 – Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal	256
--	-----

Decizia nr. 2727 din 20 octombrie 2016 – Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal	260
--	-----

Decizia nr. 2728 din 20 octombrie 2016 – Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal	272
--	-----

V. CRONICĂ EDITORIALĂ

Verginia VEDINAȘ, Ioan VIDA, Ioana Cristina VIDA , <i>„Curtea Constituțională a României. Justiția politicului sau politica justiției?”</i> , Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2020	277
--	-----

VI. EVENIMENT

Verginia VEDINAȘ , <i>Conferința cu tema „Achizițiile publice între norme și practici. Context național și european”, Sovata, 27 februarie-01 martie 2020</i>	280
--	-----

VII. RESTITUIRI

Iosif FRIEDMANN-NICOLESCU , <i>Dintre file prăfuite. Richard Hutschneker, „Actele pregătitoare în Dreptul Administrativ” – o lucrare pe nedrept uitată</i>	282
---	-----

Ștefan PARASCHIV, Corneliu Rudescu (1905-1989) , <i>Un nume al dreptului public din România Mare</i>	285
---	-----

Codul administrativ, după „validarea” Curții Constituționale. Reflecții frugale

Prof. univ. dr. **Verginia VEDINAȘ**¹

Mărturisim, cu toată onestitatea care ne caracterizează, că am așteptat cu emoții serioase decizia Curții Constituționale cu privire la sesizarea formulată de Avocatul Poporului. În primul rând, ne-a contrariat și revoltat actul în sine, ca și contextul în care el s-a petrecut. Cei care vor citi aceste rânduri și „gânduri”, suntem convinși că au suficientă inteligență și perspicacitate pentru a citi printre ele. Suntem, poate, printre puținii care au crezut că actul normativ la care ne raportăm va rezista. Ne-am exprimat public întregul nostru suport de profesionist al dreptului public pentru susținerea lui. Ca fost membru al Grupului de lucru, am purtat discuții cu reprezentanții în funcție în perioada septembrie-noiembrie 2019 ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, am făcut și o ofertă Guvernului, pentru a-l reprezenta în fața Curții Constituționale, la care, în inocența noastră și încrederea în oameni, am atașat și o opinie juridică temeinic fundamentată, sperând că în acest fel îl vom convinge să ne angajeze. Se pare că **l-am convins, dar nu să ne angajeze, ci să nu ne angajeze**, pentru că esența serviciului oferit fusese deja „livrată”, astfel că nu mai era prea multă nevoie de autorul ei.

Trecem peste aceste lucruri, pe care le-am menționat doar ca să fie cunoscute, pentru că singurul aspect care a contat pentru noi atunci și contează și acum a fost acela de a contribui la menținerea în vigoare a Codului administrativ, cu toată „odiseea” adoptării lui, care s-a născut și manifestat în contextul nefericit și blestemat, am putea spune, în care bătălia politică înfrânge rațiunea și interesul public. Spunem aceasta pentru că adoptarea Codului administrativ – sau a Codurilor, ca să îl includem și pe cel de procedură – ar fi trebuit să reprezinte un obiectiv pe care să și-l asume toate forțele politice, nu doar un partid sau o alianță de partide. Știu că mă veți cataloga drept naivă, sau cei tineri și mai drastic, dar prefer să rămân astfel, să continui să cred în valori, în interesul public, în interesul național, decât să-mi pervertesc sufletul și conștiința de rațiuni conjuncturale. Tot vorbim de 30 de ani despre *reforma în administrație*, ca și în alte domenii, de altfel, dar ne poticnim atunci când este să „*trecem la treabă*”, ne împiedicăm de tot soiul de ambiții deșarte, vane, de interese meschine și pierdem din vedere esențialul. Cum puteam să înfăptuim reforma, dragii mei, când legislația care ar trebui să guverneze administrația era „spartă” în zeci de acte normative? Care, pe deasupra, se mai și modificau cum dictau interesele? Francezii nu au un cod administrativ, în sens de lege unică, dar au un codex, au legislația organizată, adunată, împărțită pe „căprării”, nu te rătăcești în ea ca într-un labirint. Asta ca să clarificăm problema „priorității” în succesiunea celor două Coduri. Că s-a tot spus, *cel de procedură e prioritar*. O viziune exprimată cu precădere de cei

¹ Profesor la Facultatea de Drept, Universitatea din București; e-mail: prof.verginia.vedinas@gmail.com.

care nu au o experiență administrativă practică deosebită sau nu au deloc. Paradoxul e că și-au însușit-o și persoane despre care nu putem spune că nu s-au aflat pe „tranșeele” administrației. Avem cu toții dreptul la opinii, dar ca om care a „mărșăluit” pe ogoarele administrației de când am terminat facultatea, dați-mi voie să am o altă opinie. Și să o afirm cu tot discernământul de care sunt capabilă. Și cei care mă cunoașteți, nu cred că vă îndoiiți de asta.

În acest context, ne-am atașat ideii de a se adopta Codul administrativ și ne-am implicat, cu toată forța creatoare, în etapele care au presupus parcurgerea lui, respectiv în activitatea Grupului de lucru constituit în cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. În urma căreia s-a adoptat proiectul Codului, care a fost înaintat Parlamentului.

Credem că „odiseea” despre care vorbeam înainte s-a datorat și incoerențelor la nivelul decidenților politici, „vrăjmășiilor” dintre aceștia, care impietează, din păcate, de atâtea ori, actul de legiferare. Faptului că nu există niște raporturi corecte, în spiritul Legii fundamentale, între organul legiuitor și cel executiv. Că, mai grav chiar, se inversează aceste raporturi, transformându-se Parlamentul, din *organ reprezentativ suprem* în *organ reprezentativ supus*. Din unică autoritate legiuitoare a țării, care trebuie să adopte legi, în organ care „aprobă” legile adoptate de executiv. Astfel se face că și proiectul Codului administrativ elaborat de Grupul de lucru, în loc să fie promovat ca un *proiect de lege* adoptat de Guvern, a fost preluat ca inițiativă legislativă de către un grup de parlamentari, discutat într-o comisie care și-a spus „*de adoptare a Codului administrativ*”, dar care, prin hotărârea Parlamentului prin care s-a înființat, își propunea să modifice fosta Lege nr. 215/2001 a administrației publice locale și altele similare, demonstrând că nu se înțelegea nimic din misiunea ei. Că nu se înțelegea ce înseamnă un *cod administrativ*.

Cu chiu, cu vai, a fost adoptată prin lege prima variantă a Codului administrativ, care a fost atacată la Curtea Constituțională, iar aceasta l-a invalidat prin Decizia nr. 681/2018², pe criterii de *neconstituționalitate extrinsecă*, sau, mai pe înțelesul tuturor, pe criterii care țineau de nerespectarea regulilor procedurale de adoptare a legii, încălcarea principiului bicameralismului, nerespectarea rolului de *Cameră decizională* a fiecăreia dintre Camere cu ocazia adoptării unor categorii de dispoziții. După cum este cunoscut, iar Curtea însăși a menționat prin Decizie, în cazul în care declară neconstituțional pe criterii extrinseci un act normativ, nu mai are aplicabilitate art. 147 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale*”. Altfel spus, în această situație, precum cea consfințită prin Decizia CCR nr. 681/2018, ciclul legislativ parcurs se încheie, se „șterg” rezultatele lui și „se ia de la capăt”. În această situație, exista riscul potențial ca proiectul să fie abandonat, pe fondul și al unei dezbinări politice din ce în ce mai accentuate, în care era antrenată și opinia publică, împărțită, la rândul său, între o „tabără” sau alta. Pentru finalizarea procesului de adoptare a Codului administrativ, urma să se ia o decizie. Personal, am optat pentru soluția angajării Guvernului și am și propus-o, în discuțiile avute cu unii reprezentanți ai ministerului de resort³. Am avut în vedere faptul că și celelalte patru

² Publicată în M. Of. nr. 190 din 11 martie 2019.

³ V. Vedinaș, *Codul administrativ al României – un act normativ „căznit”, iubit, hulit, dar necesar*, prefață la *Codul administrativ. O.U.G. nr. 57/2019 (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019)*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 7.

Coduri, civil și de procedură civilă, penal și de procedură penală, fuseseră adoptate prin aceeași procedură, care apreciem că este *una intermediară* între legiferare și delegare legislativă. Ea face să se „întâlnească” ambele autorități, astfel încât niciuna dintre ele nu este ignorată, chiar dacă Guvernul are rol decisiv pe conținutul actului normativ. Cunoaștem, din experiența noastră de fost parlamentar, cât de „receptiv” este Guvernul la amendamentele formulate de parlamentari, dar acest lucru nu credem că trebuie să determine abandonarea procedurii și nu-i afectează legitimitatea constituțională pe care i-o conferă art. 114 din Constituție. Și, în tot cazul, îi atribuie prioritate față de ordonanța de urgență.

Însă s-a preferat calea ordonanței de urgență, ceea ce a stârnit iar critici, de astă dată din partea unor reprezentanți ai lumii academice, care au luat atitudine împotriva apelării la delegarea legislativă. Nu numai că nu ne-am raliat acestei reacții, dar am și condamnat-o, în forul nostru interior și ne-am și exprimat în acest sens, argumentând prin cel puțin două aspecte.

Mai întâi, că prin sintagma „situație extraordinară”, astfel cum a statuat și Curtea Constituțională, într-o bogată jurisprudență, nu trebuie să înțelegem exclusiv stări grave, cum este inclusiv cea în care ne aflăm acum, ci trebuie extinsă accepțiunea la orice situație critică manifestată într-un domeniu de activitate, în raporturile cu alte state, cu organisme supranaționale, inclusiv asumarea unor obligații, în virtutea statutului nostru de stat membru al Uniunii Europene. Iar în expunerea de motive sunt menționate astfel de elemente. Am întâlnit adeseori – și am criticat de câte ori a fost cazul – situații în care se formalizau motivele invocate în ordonanțele de urgență adoptate cu nemiluita, se invocau, automat, aspecte care vizau raporturile cu Uniunea Europeană, dar asta nu ne dă dreptul să trecem cu tăvălugul peste ele ca și când nici nu ar exista, să aruncăm în derizoriu tot ce ține de vocația constituțională a Guvernului de a recurge la acest tip de act normativ.

În al doilea rând, excepția, pe fondul, dar și forma ei, avea carențe care atrăgeau, cu puterea evidenței, lipsa de temeinicie și caracterul nefundamentat al său.

De aceea, eforturile noastre, astfel cum am arătat la începutul prezentului editorial, au fost nu în sensul de a încerca să distrugem ceea ce se construise deja, ci în sensul de a consolida rezultatul, prin argumente care vizau ceea ce noi am calificat a fi lipsa de legitimitate a demersului întreprins de Avocatul Poporului, prin invocarea excepției de neconstituționalitate a O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ în fața Curții Constituționale. Esența acestei calificări constă în faptul că, în opinia noastră, o autoritate publică trebuie să-și folosească instrumentele de care dispune în realizarea misiunii constituționale și legale cu care este investită și care, potrivit art. 58 alin. (1) din Constituție, constă în **apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice**⁴. De aceea, un eventual demers de sesizare a Curții Constituționale de către această autoritate publică trebuie să fie în contextul realizării misiunii sale constituționale, ceea ce nu a fost în niciun fel justificat. Mai mult chiar, dacă avem în vedere că eterna finalitate a activității administrației este să realizeze nevoi sociale de interes public, al căror „miez” îl formează drepturi și libertăți cetățenești, înțelegem că prin contestarea Codului administrativ s-a acționat chiar **în contra** unei asemenea

⁴ Pentru dezvoltări asupra acestor argumente, a se vedea V. Vedinaș, *Codul administrativ al României, după „botezul” Curții Constituționale*, prefață la *Codul administrativ. O.U.G. nr. 57/2019*, ediție actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2020, pp. 6-7.

„misiuni. În ceea ce privește fondul, conținutul excepției, și sub acest aspect excepția era neîntemeiată, astfel cum am mai arătat⁵.

Trecând peste aceste aspecte, Codul administrativ a trecut, de această dată, „hopul”, Curtea Constituțională, în înțelepciunea sa, respingând, prin Decizia nr. 60 din 12 februarie 2020⁶, excepția invocată de Avocatul Poporului.

Ce este de făcut în viitor? În opinia noastră, trebuie ca, măcar de această dată, să „ne dăm mâna”, specialiștii, clasa politică, respectiv Parlamentul, în îmbunătățirea și consolidarea conținutului normativ al Codului administrativ. Spunem aceasta deoarece Codul urmează să intre în procedura de adoptare a Parlamentului, după ce va trece perioada dificilă pe care o traversează România și o mare parte a lumii în prezent. În această etapă, credem că putem „pune umărul” pentru ca, prin legea de aprobare, să se corecteze carențele de reglementare, să se completeze aspectele nereglementate, astfel încât legea care va ieși din Parlament să fie cât mai aproape de ceea ce are nevoie administrația prezentului și a viitorului.

Invit pe această cale pe toți colegii care se „apleacă” deasupra Codului să o facă într-un mod cât mai aplicat posibil. Analizele pe care le fac, cu precădere cele cu caracter critic, să fie astfel gândite încât să vină cu posibile soluții. Este ușor să criticăm, în orice domeniu, în politică și în drept, problema este **cum îndreptăm? Ce propunem în locul normei pe care o criticăm?** Invit la dialog toți colegii pe această temă. În egală măsură, invit la receptivitate pe colegii parlamentari. Să avem înțelepciunea să ne unim „mințile” pentru ca legea prin care se va aproba O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ să elimine soluțiile de compromis, să umple golurile de legiferare, să îmbunătățească, în mod autentic, conținutul Codului. Se tot spune că *suntem printre puținele țări care au un Cod administrativ*. Haideți, dragii mei, să transformăm această realitate într-o șansă! Să devenim un reper autentic pentru Europa. Deja am devenit. Discut cu colegi universitari din Franța care apreciază efortul nostru și rezultatul la care s-a ajuns. Care prețuiesc – din păcate, am sentimentul că mai mult decât noi – faptul că noi am adoptat un Cod administrativ, care se prezintă ca o lege unică și unitară a unui domeniu de care depinde viața fiecăruia dintre noi și a țării, în ansamblul său, administrația publică. Sunt convinsă că putem și că vom reuși.

⁵ *Ibidem*, pp. 5-13.

⁶ Publicată în M. Of. nr. 369 din 8 mai 2020.

***In memoriam* Prof. univ. dr. Ion Traian Ștefănescu**

Rămas bun, Profesorul meu drag!

Eternitatea l-a răpit dintre noi pe unul dintre cei mai profunzi, responsabili și adevărați profesori și români din câte mi-a scos destinul în cale: profesorul Ion Traian Ștefănescu. Ceea ce se așterne acum pe foaia de scris nu sunt litere. Nu sunt cuvinte. Sunt lacrimi înveșmântate într-o tristețe a gândului și a trăirilor care nu cred că se va vindeca niciodată, cât timp amintirile mele îl vor căuta și se vor împleti cu imaginea celui care a fost Profesorul meu, Părintele meu spiritual și, îndrăznesc să spun, Prietenul meu cel plin de înțelepciune, de cumpătare, de învățătură din care nu istoveam să sorb niciodată.

L-am cunoscut în îndepărtata studenție, ca profesor de drept al muncii. Noi, cei de la Secția Drept economic-administrativ a Facultății de Drept, făceam dreptul muncii cu profesorul Ion Traian Ștefănescu, iar cei de la Secția Drept cu profesoara Sanda Ghimpu. M-a binecuvântat destinul să-i am pe amândoi îndrumători în anevoioasa mea carieră de slujitor al dreptului și de dascăl universitar. Să le fiu învățăcel până au plecat în lumea dreptilor și cât voi rămâne pe ăst tărâm. Cu Profesoara Sanda Ghimpu am făcut doctoratul în dreptul muncii, analizând însă o temă aflată la interferența cu dreptul administrativ, respectiv *Statutul funcționarului public, similitudini și diferențieri față de cel al salariatului*.

Profesorul Ion Traian Ștefănescu a intrat în viața mea pe când eram studentă și n-a mai ieșit niciodată. Îmi amintesc statura impunătoare, de bărbat născut să conducă, să îndrume, să arate drumul. Dascălii sunt cei care deschid minți și suflete și le învață să nu se mai închidă niciodată binelui, adevărului, omenescului, cercetării, descoperirii, desăvârșirii. Profesorul Ion Traian Ștefănescu a făcut să se întâmple acest lucru cu mine în multe feluri. Dintre toate, voi purta de-a pururi în suflet vorbele Domniei Sale, când ne dădeau curaj, în vremuri care pot părea acum neprielnice, dar atunci nu ne încumetam să le judecăm astfel, **„Copii, viața cerne, și valorile, nu gunoaietele ies la suprafață”**. Era povața de a avea încredere, de a lupta, de a nu renunța, de a nu înceta să credem în victoria noastră, care venea nu doar de la un dascăl de forță, dar și de la un bărbat care deținea importante funcții în statul român din acele timpuri. Funcții pe care le-a înnobilat în toate formele lor de manifestare, ca prim secretar, în județe precum Dolj ori Sălaj, sau ministru al tineretului.

Eram Senator de Bihor și mă aflu în localitățile Ip și Trăsnea, pentru a comemora masacrul la care au fost supuși românii în septembrie 1940 de către ocupanții maghiari. Un bărbat trecut de prima tinerețe, dar cu statura falnică, mi-a spus: „Vedeți, doamna senator, când alții dărau biserici, primul nostru secretar, profesorul Ion Traian Ștefănescu, ne construia biserici. Aceasta este una dintre ele”. O a doua întâmplare despre Profesorul meu și modul cum a înțeles el să-și facă datoria față de oameni și de țară am trăit-o la Craiova, în anul 2009, în sala Consiliului Județean Dolj, unde lansam cartea mea „Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, comentată și adnotată”. Unul dintre vorbitori, cred că era profesoara Bianca Predescu, i-a menționat

numele Profesorului Ion Traian Ștefănescu, pe care-l găsisese amintit în cuvântul meu înainte. Vreau să vă mărturisesc că nu doar că s-a aplaudat și s-a ridicat sala în picioare la auzul numelui său, dar și toți cei care au vorbit apoi au evocat prețuirea și recunoștința pentru ceea ce a făcut și a însemnat profesorul Ion Traian Ștefănescu pentru doljenii din care îmi trag obârșia. Am înțeles, de fiecare dată, ce înseamnă să lași lumina prin ceea ce faci, ce ești, să „sfințești locul” unde te afli cu demnitatea omului care ești și rămâi.

Pentru mine, fiecare întâlnire cu Profesorul Ion Traian Ștefănescu era o lecție de viață, care dura minimum o oră. Împreună cu draga sa soție, doamna profesoară Brândușa Ștefănescu, mă primea în salonul lor aristocrat, din apartamentul situat la etajul 2 în Str. Silvestru nr. 30. Pe o masuță care purta patina timpului, cred că stil *Biedermeier*, se aflau în permanență dulciuri, fistic, alune, apă, din care mă înfruptam cu bucurie.

Discuțiile mele cu domnul Profesor Ion Traian Ștefănescu erau o îmbinare între problemele curente ale dreptului și subiecte de politică, trecută și prezentă. Îl întrebam mereu și ascultam cu nesaț răspunsurile. Despicam în patru instituții juridice de interes pentru dreptul muncii și pentru dreptul public, aflate la interferența dintre cele două ramuri. Uneori mă suna și mă întreba cu vocea lui baritonă, care îmi va rămâne mereu în minte: „Fetișo, tu cum vezi problema X?”. Mă asculta mereu. Mă certa când simțea nevoia. Mă lăuda când considera că merit. A te certa părinții tăi, naturali sau spirituali, cu scopul de a te ajuta, a te corecta, cred că este cel mai minunat lucru de pe pământ. A cărui lipsă o simți dureros când nu mai are „*cine să te certe*”.

Într-o iarnă, mă sună Profesorul. Era ultima zi a lui decembrie. Voia să dezbaterem o problemă importantă de dreptul muncii, care se consacrase și pentru funcționarii publici, acordul colectiv de serviciu, corespondentul contractului colectiv de muncă existent la salariat. Era ultima zi a lui decembrie și a anului, seara era Revelionul. Iar Domnul Profesor voia să ne întâlnim la colega Magda Volonciu, profesoara de dreptul muncii, și să trasăm problema. Ceea ce am și făcut. Nici nu mi-a trecut prin cap că aș fi putut să-i spun că ar trebui să mă pregătesc și eu, ca toate femeile, de Revelion; m-am îmbrăcat și am plecat. Am rămas câteva ore împreună, „furați” de subiect.

Am mărturisit de multe ori că eu nu aș fi fost ce sunt dacă nu ar fi trecut prin viața mea acești oameni minunați, profesori până-n măduva oaselor, care m-au ajutat să mă „dăltuiesc”. La care m-am raportat în permanență, străduindu-mă să nu-i dezamăgesc. Profesorul Ion Traian Ștefănescu ocupă, în panoplia de personalități care mi-au marcat devenirea, un loc care nu poate fi nici măcar concurat, cu atât mai puțin ocupat de altcineva. De la Domnia Sa am învățat ce înseamnă să fii om, să fii profesor, să fii părinte, pentru că, deși nu au avut copii naturali, soții Ștefănescu au fost cei mai minunați părinți pentru nepoții lor.

Am învățat și cum trebuie să mă port, să mă îmbrac, să mă prezint într-o societate elevată. Când mergeam la familia Ștefănescu aveam întotdeauna grijă să-mi asortez geanta cu pantofii, că altfel mă certa doamna Profesor de nu mă vedeam. S-o țină Dumnezeu pe draga doamnă Profesor Brândușa Ștefănescu, să mă „certe” mulți ani de acum încolo. Degeaba încercam eu să-i spun că moda în prezent s-a schimbat, că poți asorta geanta cu rochia sau că nu e neapărat nevoie să o asortezi, nici nu voia să audă.

În urmă cu câțiva ani am fost la o festivitate a premiilor Uniunii Juriștilor. Eu eram îmbrăcată într-o rochie *Armand Thierry* de care eram foarte mândră. O luasem din Franța. La un moment dat, domnul Profesor mă trage deoparte și îmi șoptește la ureche: „Fetișo, să nu te mai îmbraci în viața ta la un eveniment ca acesta în rochie în două

culori!". Eu am amuțit. Am încercat să-i spun că rochia mea de fapt e bleumarin. El mi-a retezat-o scurt: „Taci, nu vezi că e brodată cu bej peste tot?". Într-adevăr, erau ușoare broderii de bej deschis în țesătură, care arăta toată ca o broderie. M-a pus să mă uit în jur, avea dreptate, cele mai reprezentative doamne erau îmbrăcate într-o singură culoare. Îmi venea să fug, să mă ascund, dar a trebuit să suport „supliciu" din privirea Profesorului meu până la sfârșit. Și n-a fost ușor.

Îl întrebam, adesea, revoltându-mă, „de ce stă deoparte". De ce un om cu atâta știință, conștiință, echilibru, nu s-a implicat, după 1990, în viața publică? Mi-a răspuns: „Fetițo, eu nu pot să mă împart în două. Am deținut funcții într-un regim politic de un anumit tip și apoi să mă implic, public și politic, în alt regim, nu doar de alt tip, dar aflat, într-un fel, la antipodul lui". L-am înțeles. M-am regăsit pe mine, când am ales să-mi dau demisia dintr-o importantă demnitate publică, pentru că am realizat că nu pot fi cineva în exercitarea ei și altcineva, opusul, la catedră, ca profesor.

Pe vremea când conduceam Agenția Națională a Funcționarilor Publici, mai exact anii 2001-2002, am elaborat, cu echipa de colaboratori, hotărârile de Guvern de punere în aplicare a fostei Legi nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, în prezent abrogată. I-am spus Profesorului, care m-a luat la întrebări: „Fetițo, tu ce ai de gând să faci, acum, că ai creat baza normativă de aplicare a legii? Să știi de la mine că țara nu se conduce din birou. Trebuie să fii prezentă între oameni, între funcționarii tăi, între primari, președinți de consilii județene, să le explici, să înțeleagă". Și i-am urmat sfatul. Timp de trei luni m-am preumblat în toate județele țării, întâlnindu-mă cu funcționari, cu diferiți demnitari de la nivel local sau central, cărora le prezentam și le explicam sensul legislației, cum trebuie să înțeleagă instituția funcționarului public și a activității acestuia, specificitatea statutului său. Pentru că mersesem cu mașina ajunsesem să simt roțile mult timp după ce se încheiase periplul meu. N-a fost ușor, dar, Doamne, câtă dreptate a avut! Un alt mesaj transmiți când ești în fața oamenilor, când te ascultă, îți simt emoția, vibrația, adevărul și credința din tine, dacă există. Nutresc nădejdea că aveau ce să „primească" de la astfel de întâlniri și ele au creat premisele unei colaborări bazate pe încredere, participare și dăruire.

Doamne, câte aș avea să vă mai mărturisesc despre Profesorul meu! Închei cu o întâmplare pe care mi-a povestit-o Domnia Sa. Se întâmpla după Revoluția din decembrie 1989, când niște indivizi rău intenționați, cu dorința de a-l murdări sau de a găsi motive să-l condamne, au mers în Dolj, ultimul județ pe care l-a „păstorit" ca prim-secretar, funcție care era, într-un fel, corespondentul, în acel regim, prefectului din zilele noastre. Au ajuns și la un liceu celebru din Craiova, unde directorul i-a invitat într-o sală unde era o vitrină încuiată, plină de lucruri deosebite, statuete, sculpturi de mici dimensiuni, simbolice, tablouri, instrumente de scris valoroase. Le-a explicat că acea vitrină conținea obiecte care îi fuseseră oferite, de-a lungul timpului, Domnului Profesor la aniversări și alte ocazii și pe care Domnia Sa le returnase sau donase liceului, cu mulțumiri pentru gest și cu dorința de a intra în patrimoniul de valori al acelui liceu de elită. A încheiat povestea spunându-mi: „Fetițo, au plecat cu coada-ntr-o picioare, cum s-ar spune".

Acesta era Profesorul meu și al atâtor generații de învățăcei. Al căror suflet va plânge multă vreme de acum încolo, în amintirea dascălului nostru.

Mă înclin în fața memoriei Profesorului Ion Traian Ștefănescu. Îmi îngădui să-l „cert" și eu puțin, pentru că a plecat „pe furis", când nu mă aflam în țară, și nu am putut să-l însoțesc pe drumul fără întoarcere.